

Η πολιτική συγκυρία και οι εκλογικές τάσεις

Η πολιτική έρευνα του Σεπτεμβρίου 2008 της VPRC καταγράφει σημαντικές αλλαγές στις εκλογικές τάσεις και τις πολιτικές προτιμήσεις, χωρίς να ανατρέπει όμως τη βασική διαμορφωθείσα εδώ και ένα περίπου χρόνο εικόνα κρίσης του μεταπολιτευτικού κομματικού συστήματος. Ειδικότερα:

α) το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται «ξαφνικά» στην πρώτη θέση της πρόθεσης ψήφου. Η δημοσκοπική αυτή αντιστροφή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έκρηξη μιας μεγάλης πολιτικής δυσαρέσκειας προς την κυβέρνηση της ΝΔ, με επίκεντρο τα ζητήματα αφενός μεν οικονομικής - φορολογικής πολιτικής και αφετέρου οικονομικών σκανδάλων και διαφθοράς. Το προβάδισμα του ΠΑΣΟΚ καταγράφεται στην εκτίμηση της ψήφου σε δύο ποσοστιαίες μονάδες (34.5% έναντι 32.5% της ΝΔ), εκτείνεται ωστόσο σε όλους τους ερευνητικούς δείκτες: ικανότητα διακυβέρνησης, εικόνα κομμάτων, ικανοποίηση από πολιτικές, εικόνα πολιτικών αρχηγών. Το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να κερδίζει από την πλήρη αδυναμία της Κυβέρνησης να ανταποκριθεί στην «εκρηκτική» κοινωνική ατζέντα (Ακρίβεια και Οικονομική κρίση / Φτώχεια είναι τα δύο σημαντικότερα προβλήματα της χώρας σε ισοδύναμα ποσοστά του 35%), την ίδια στιγμή που κεφαλαιοποιεί το ίδιο εν μέρει την «κοινωνική στροφή» του.

β) Βεβαίως, το προβάδισμα του ΠΑΣΟΚ εμπεριέχει «ισχυρή δόση συγκυρίας», *δεν είναι δηλαδή απολύτως σταθεροποιημένο*. Οφείλεται περισσότερο στην έντονη πτωτική τάση της ΝΔ και του Κ. Καραμανλή. Θεωρητικώς, η κυβέρνηση έχει ακόμα κάποια περιθώρια αντίδρασης, ωστόσο βρίσκεται στη διαδικασία να χάσει τα δύο σημαντικότερα πολιτικά της πλεονεκτήματα, την «ηθική υπεροχή» έναντι του ΠΑΣΟΚ και την «ισχυρή εικόνα» του Κ. Καραμανλή. Ο βαθμός συσπείρωσης της εκλογικής της βάσης καταγράφεται στο εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό του 57%, ενώ οι διαρροές της είναι σημαντικές προς το ΠΑΣΟΚ, τον ΣΥΡΙΖΑ, τον ΛΑΟΣ, αλλά και τους Οικολόγους-Πράσινους. Το εκτιμώμενο σημερινό ποσοστό της (32.5%) δείχνει ότι η πολιτική αποδοκιμασία έχει διαπεράσει τον «σκληρό πυρήνα» της ιστορικής εκλογικής βάσης της Δεξιάς (που εκτιμάται σε περίπου 35-36%).

γ) Η σημερινή «δημοσκοπική άνοιξη» του ΠΑΣΟΚ δεν στερείται και αρνητικών στοιχείων για το κόμμα. Το ποσοστό του 34.5% παραπέμπει σε ένα δείκτη συσπείρωσης των ψηφοφόρων του της τάξης του 80%, ποσοστό που δύσκολα μπορεί να ανέβει περισσότερο. Οι διαρροές του προς τα άλλα κόμματα εμφανίζονται αρκετά μειωμένες, ωστόσο αυτές που σήμερα καταγράφονται ίσως να αποδειχτούν οριστικές. Ενδεχόμενη περαιτέρω άνοδος μπορεί να προκύψει κυρίως από απευθείας μετακινήσεις ψηφοφόρων της ΝΔ, αλλά σε αυτό το πεδίο ο ανταγωνισμός θα είναι πολύπλοκος και με πολλούς «παίκτες».

δ) Το δικομματικό άθροισμα εξακολουθεί να καταγράφεται εξαιρετικά χαμηλό (67%), αν και εμφανίζει μικρή άνοδο σε σχέση με το 65% που καταγραφόταν ως άνω όριο από τον Νοέμβριο του 2007. Οι επόμενοι μήνες θα δείξουν ασφαλώς αν ο δικομματισμός έχει τις αντοχές να ανακάμψει σε ποσοστά κοντά ή άνω του 70%, κάτι που δεν προκύπτει πάντως από τις ποιοτικές έρευνες. Τα σημερινά δεδομένα δείχνουν έτσι ότι η επόμενη Βουλή θα είναι μάλλον εξακομματική, αφού το ρεύμα των Οικολόγων-Πρασίνων δείχνει να σταθεροποιεί ποσοστά άνω του ορίου του 3%.

Μάλιστα η σημερινή έρευνα φέρνει τους Οικολόγους-Πράσινους σε ισοδυναμία με τον ΛΑΟΣ (4.5%), ενώ η τάση είναι στις επόμενες μετρήσεις να βρεθούν μπροστά από αυτό. Το ρεύμα των Οικολόγων-Πράσινων αποτελεί και τον περισσότερο ρευστό πολιτικό παράγοντα της συγκυρίας. Οι πολυσυλλεκτικές του δυνατότητες είναι μεγάλες, αφού πιστοποιεί τα κέρδη του από σημαντική μερίδα μεσοαστικών στρωμάτων κεντροδεξιάς ιδεολογίας, ενώ διατηρεί ταυτόχρονα τη ριζοσπαστική και νεολαιίστικη επιρροή.

ε) Ο ΣΥΡΙΖΑ, αντίθετα, εμφανίζει μια πτωτική τάση, αν και εξακολουθεί να καταγράφεται σε υψηλά ποσοστά. Το εκτιμώμενο ποσοστό του 14% είναι σημαντικό αν σκεφτεί κανείς ότι καταγράφεται σε συνθήκες ανάκαμψης του ΠΑΣΟΚ και περιορισμού των διαρροών του τελευταίου. Ισχυρό όπλο του ΣΥΡΙΖΑ εξακολουθεί να είναι η μεγάλη του επιρροή στο «νέο εκλογικό σώμα» (18-45 ετών), γεγονός που αποδεικνύει σε μεγάλο βαθμό τα στοιχεία εναλλακτικής πολιτικής συμπεριφοράς και κριτηρίων εκλογικής επιλογής που πρυτανεύουν στην κοινωνική αυτή μερίδα. Από την άλλη μεριά, δύσκολα θα κρατήσει μεγάλα ποσοστά στο «παλαιό εκλογικό σώμα», που ψηφίζει με κριτήρια περισσότερο «κλασικά».

στ) Τέλος το ΚΚΕ και ο ΛΑΟΣ εμφανίζουν σταθεροποιημένα ποσοστά, που τείνουν να είναι ελάχιστα παραπάνω από τα ποσοστά τους στις εκλογές του 2007. Το πρόβλημα του ΚΚΕ είναι ότι οι διαρροές του προς τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελούν μια σταθερή μέχρι στιγμής κατάσταση, ενώ για τον ΛΑΟΣ το πρόβλημα είναι ότι παραμένει καθηλωμένος παρά την πτώση της ΝΔ.

Χρ.Βερναρδάκης
Πανεπιστήμιο Κρήτης – Επιστημονικός Σύμβουλος της VPRC